

РЕШЕНИЕ

№ 313

гр. Шумен, 19.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ШУМЕН, СЪСТАВ I, в публично заседание на
шести декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Мирослав Г. Маринов

Членове: Азадухи Ов. Карагьозян
Ралица Ив. Хаджииванова

при участието на секретаря Даниела Ст. Андонова
като разгледа докладваното от Мирослав Г. Маринов Въззивно гражданско
дело № 20223600500338 по описа за 2022 година

С решение №260071 от 05.07.2022г. по гр.д.№3485/2019г., Районен съд - гр.Шумен е уважил предявените от Н. Р. К. срещу МВР, искиви претенции по чл.178, ал.1, т.3 вр. чл.187, ал.5, т.2 от ЗМВР и чл.86, ал.1 от ЗЗД, като е осъдил ответника да заплати на ищеца сумата от 2165,07 лева възнаграждение за положен извънреден труд за периода 01.10.2016г. - 31.10.2019г., ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 21.11.2019г. до окончателното и изплащане, сумата 313,74 лв. мораторна лихва върху главницата за периода от 25.01.2017г. до 21.11.2019г., и деловодни разноски в размер на 400 лева. Ответника е осъден да заплати 286,60 лева държавна такса и съдебни разноски.

Недоволна от така постановеното решение, останала ответната страна, поради което го обжалва, като сочи доводи за неправилност на решението, и моли съда да го отмени, и да отхвърли предявените искиве.

В срока по чл.263 от ГПК, въззиваемата страна е депозирала отговор на жалбата, в който я оспорва, и моли съдът да потвърди атакуваното решение.

Въззивната жалба е подадена в срок, редовна и процесуално допустима.

Съдът констатира, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо, поради което и спора следва да се разгледа по същество.

Шуменският окръжен съд, след като обсъди доводите изложени в жалбата, становищата на страните, и прецени поотделно, и в съвкупност събраните по делото доказателства, намери жалбата за **неоснователна**.

Районен съд гр.Шумен е бил сезиран с обективно съединени искиви претенции от Н. Р. К. срещу МВР за заплащане на положен от ищеца извънреден труд за периода 01.10.2016г. - 31.10.2019г. в размер на 2165,07, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 21.11.2019г. до окончателното и изплащане, и обезщетение за забава за периода от 25.01.2017г. до 21.11.2019г. в размер на 313,74 лв..

От събраните по делото доказателства, преценени поотделно и в тяхната съвкупност, се установи следното от фактическа страна. През процесния период ищецът е полагал труд при ответника на длъжността „Полицейски инспектор VI ст.“ в група "Охрана на обществения ред", сектор ОП при РУ на МВР - Шумен, към ОД на МВР –Шумен, като във връзка с изпълнение на трудовите си задължения, той е работел при ответника на 12 часови смени, а работното му време, съобразно нормативните изисквания, се изчислявало сумирано на тримесечен период. От допуснатата по делото съдебно счетоводна експертиза се установява, че за периода, за който жалбоподателя търси компенсация за положения от него нощен труд - 01.10.2016г. - 31.10.2019г., той е отработил 1730 нощни часа, от които 239 часа извънреден труд, получен като разлика между положения нощен труд за периода, преизчислен с коефициент 1,143, дължимото възнаграждение за който възлизало на 2165,07 лева, а обезщетението за забава върху тази сума от падежа на всяко едно от задълженията по тримесечия до предявяване на иска е в размер на 313,74 лв.

Анализът на горната фактическа обстановка налага следните правни изводи: Предявени са обективно кумулативно съединени искиве с правно основание чл.176 ЗМВР вр. чл.187, ал.5, т.2 ЗМВР вр. чл.179, ал.1 вр. чл.178, ал.1, т.3 ЗМВР, и с правно основание чл.86, ал.1 ЗЗД. Съгласно чл.176 от ЗМВР брутното месечно възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. Към основното месечно възнаграждение на държавните служители се изплащат допълнителни възнаграждения за извънреден труд (178, ал. 1, т. 3 ЗМВР). Според действащата разпоредба на чл. 187 от ЗМВР през процесния период, нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица (чл. 187, ал. 1 ЗМВР). Работното време на държавните служители се изчислява в работни дни – подневно, а за работещите на 8-, 12-или 24-часови смени – сумирано за тримесечен период (чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР). При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22, 00 и 6, 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период (чл. 187, ал. 3, изр. 3 ЗМВР). Работата извън редовното работно време до 280 часа годишно се компенсира с възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период – за служителите, работещи на смени, чрез заплащане с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение (чл. 187, ал. 5, т. 2 вр. ал. 6 ЗМВР).

Дневното работно време е обичайното работно време. Нощен е трудът, който се полага от 22. 00 ч. до 06. 00 ч. /чл. 140, чл. 141, ал. 2 КТ/. Трудовото законодателство изхожда от идеята за принципна допустимост на работата през нощта, като я съчетава с мерки за ограничаване на нейното неблагоприятно влияние върху работника или служителя

– специална закрила /чл. 140, чл. 140а, чл. 149 и чл. 261 КТ/, която произтича от оценката за повишената вредност на работата през нощта за човешкия организъм – чрез нея се нарушават обичайните за тази част на денонощието биологични функции на човешкия организъм, тя изисква по-голямо напрежение, води до по-бърза и по-голяма умора, променя реда на почивките на работника или служителя, нарушава обичайния ритъм на неговия личен живот. Положеният нощен труд се отчита и се заплаща увеличено в сравнение с дневния. Увеличението се изразява на първо място в запазването на ставката за дневното работно време, като изравняването се извършва със съответни коефициенти в зависимост от начина на изчисляване и отчитане на работното време /подневно или сумирано, чл. 9, ал. 2 НСОПЗ/ и на второ място – в заплащане на допълнително трудово възнаграждение към така увеличеното възнаграждение, чийто минимален размер е установен в чл. 8 НСОПЗ. Оправданието за това допълнително заплащане на нощния труд е в по-големия разход на умствена и физическа енергия от престираната работна сила от работника или служителя и необичайното за биологичния ритъм на човека време от денонощието, през което трудът се полага /в т.см. и Решение № 14 от 27.03.2012 г. на ВКС по гр. дело № 405/2011 г., IV г. о., ГК/.

Съобразно чл. 187, ал. 9 ЗМВР, редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. През процесния период е действала Наредба № 81213-776 от 29.07.2016 г. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, издадена от министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 60 от 02.08.2016 г., в сила от 02.08.2016 г., отм., бр. 3 от 10.01.2020 г., в сила от 10.01.2020 г., Решение № 16766 на ВАС на РБ – бр. 4 от 14.01.2020 г. В чл. 3, ал. 3 от наредбата е предвидено, че за държавните служители от МВР е възможно полагането на труд и през нощта между 22. 00 ч. и 06. 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период, а в чл. 31 – че отработеното време между 22. 00 ч. и 06. 00 ч. се отчита с протокол, като са посочени лицата, които го изготвят, сроковете за това и начинът на отчитане на броя отработени часове. В посочения подзаконов нормативен акт обаче липсва правило за трансформиране на нощния труд в дневен /за разлика от чл. 31, ал. 1 от Наредба № 81213407 от 11.08.2014 г., отм. с Наредба № 81213-592 от 25.05.2015 г., съгласно който при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22. 00 ч. и 06. 00 ч. за отчетния период се умножава по 0.143, като полученото число се сумира с общия брой отработени часове за отчетния период/.

Същевременно съгласно нормата на чл. 188, ал. 2 ЗМВР, държавните служители, полагащи труд за времето между 22. 00 ч. и 06. 00 ч., се ползват със специална закрила по КТ. При липсата на правило за отчитане на нощния труд в специалния закон – ЗМВР /до

изменението на чл. 187, ал. 4 със ЗИДЗМВР от м. юли 2020 г. / и в наредбата, издадена по чл. 187, ал. 9 ЗВМР, то при сумирано отчитане на работното време на служителите от МВР, работещи по служебно правоотношение, следва да се прилага субсидиарно правилото за трансформиране на нощните часове в дневни, установено в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Да се приеме противното би означавало да се допуснат различни системи на отчитане на нощния труд от служителите в МВР и от работниците по трудово правоотношение, въпреки че те изразходват психическа и физическа енергия и извършват полезна трудова дейност в една и съща част от денонощието /работно време/ и при едни и същи вредни за здравето последици, което би довело до нарушаване на принципа за равностойно третиране, закрепен в чл. 6 от Конституцията на Република България и чл. 14 ЕКЗПЧОС /виж и Решение № 311 от 08.01.2019 г. на ВКС по гр. дело № 1144/2018 г., IV г. о., ГК/. Приложението на правилото на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ не се изключва от обстоятелството, че ответникът е изпълнил задължението си да заплати на ищеца допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0.25 лв. за всеки отработен час през нощта. При сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място /чл. 9, ал. 2 НСОПЗ/. Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица /чл. 187, ал. 1 ЗМВР/. Следователно нормалната продължителност на дневното работно време, установени при подневно отчитане на работното време на държавните служители в МВР, е 8 часа – това е първата от двете величини, необходими за изчисляване на приложимия коефициент. По отношение на втората от тях съдът приема, че за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени в системата на МВР работното време се изчислява сумирано за тримесечен период с възможност за полагане на труд и през нощта между 22.00 ч. и 06.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период /чл. 187, ал. 3 ЗМВР/. Т. е., от посочената норма е видно, че 8-часовото ограничение при полагане на нощен труд на смени се отнася за случаите на сумирано изчисляване на работното време за тримесечен период, а не за случаите на подневно отчитане на работното време, която е различна форма на отчитане на труда. През исковия период в ЗМВР липсва норма, която да установява нормалната продължителност на нощното работно време при подневно отчитане на работното време. Ето защо при подобна празнота в специалния закон следва да се приложи общото правило на чл. 140, ал. 1 КТ, съгласно което нормалната продължителност на работното време през нощта при 5-дневна работна седмица е до 7 часа. Следователно отношението между нормалната продължителност на дневното работно време /8 часа/ и нормалната продължителност на нощното работно време /7 часа/, установени за подневно отчитане на работното време на служителите в МВР, е 1.143.

Съгласно чл. 143, ал. 1 КТ, извънреден е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя извън установеното за него работно време. Работодателят може да установява сумирано изчисляване на работното време – седмично, месечно или за друг

календарен период, който не може да бъде повече от 6 месеца – чл. 142, ал. 2 КТ. Както бе отбелязано по-горе, работното време на държавните служители в МВР, работещи на 8-, 12- или 24часови смени, се изчислява сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. Сумираното изчисляване на работното време форма на отчитане на работното време, при която установената нормална продължителност на работното време се спазва средно за определен по-продължителен период от време, който в процесния случай е тримесечен. При сумираното изчисляване продължителността на работния ден не е еднаква, поради което за работодателя не съществува задължение през всеки календарен период /седмица, месец/ да осигурява отработване на пълния размер на законоустановеното работно време, което за държавните служители е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица, съгласно чл. 187, ал. 1 ЗМВР. В този случай продължителността на работното време през отделните дни може да надвишава нормалната, но работата в повече се компенсира с почивка в границите на отчетния период. По този начин балансът на работното и свободното време се запазват средно за периода на отчитане. Когато в края на отчитане, нормата свободно време е превишена, ще е налице извънреден труд. Сумираното работно време се установява в полза на работодателя за работници и служители, които извършват работа със специфичен характер и/или организация на труда /чл. 154а КТ/, но изчисляването му се основава на продължителността, установена при подневното отчитане на работното време /чл. 142, ал. 1 КТ/. Тримесечната норма на отчитане представлява допълнителна тежест за работника или служителя, тъй като затруднява възстановяването на работната сила, което биологично се осъществява най-добре в рамките на едно денонощие / т. 2 от Тълкувателно решение № 8 от 14.11.2014 г. на ВКС по тълк. дело № 8/2013 г., ОСГК/.

Съгласно чл. 9, ал. 5 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж, трудовият стаж на работниците и служителите, работещи при сумирано изчисляване на работното време, се определя, като изработените часове по графика за периода на сумирането, след превръщане на нощните часове в дневни за смените с повече от 4 нощни часа, се разделят на установената за тях нормална продължителност на дневното работно време. Определеният по този начин труд стаж не може да е по-голям от броя на работните дни за периода на сумирането. В чл. 18, ал. 3 НСОПЗ е предвидено, че при сумирано изчисляване на работното време броят на отработените дни се установява, като отработените часове през месеца след превръщането на нощните часове в дневни се разделят на дневната продължителност на работното време, установена за работното място при подневно отчитане на работното време. Съответно в чл. 9б, ал. 1 /Нов – ДВ, бр. 41 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г. / от Наредбата за работното време, почивките и отпуските, е установено, че при сумирано изчисляване на работното време по чл. 142, ал. 2 КТ се определя норма за продължителност на работното време за периода. Нормата се определя в часове, като броят на работните дни по календар, включени в периода на отчитане, се умножи по дневната часова продължителност на работното време, определено в трудовия договор, а в чл. 9а, ал. 4 от наредбата /редакция изм., бр. 41 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г. /, че когато се полага нощен труд, сборът от работните часове по графика на работника или служителя по ал. 3 се изчислява след

превръщане на нощните часове в дневни за смените с 4 и повече от 4 часа нощен труд с коефициента по чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Превръщането на нощните часове в дневни не се извършва, когато за работното място е установено намалено работно време, както и когато трудовият договор е сключен за работа само през нощта.

Съгласно чл. 26, ал. 1 от Наредба № 81213-776 от 29.07.2016 г. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, при сумирано отчитане на работното време общият брой на отработените часове по график се сравнява с нормата работни часове за отчетния период, получена от броя календарни работни дни за периода, умножени по цифрата осем. Получените часове над тази норма се отчитат като положен труд извън редовното работно време. Посочената наредба не предвижда превръщане на нощните часове в дневни с коефициент 1.143 за изчисляване на отработените дни и за отчитането и заплащането на извънредния труд. С оглед изложените вече по-горе съображения за приложимост на установения в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ коефициент за отчитане на положения от ищеца нощен труд и доколкото правилото за преизчисляване на нощните часове в дневни е в синхрон с правилата за заплащане на труда и зачитането на трудовия стаж, настоящият съдебен състав приема, че за процесния период нощните часове, преизчислени в дневни с коефициент 1.143, следва да се вземат предвид при решаването на въпроса дали е положен извънреден труд от страна на ищеца. Както бе посочено по-горе, от заключението на вещото лице се установява положен нощен труд в размер на 1730 часа, които преизчислени с коефициент 1.143 и приравнени на дневно работно време, възлизат на 1977 часа, съответно в резултат на направеното преизчисляване, стойността на разликата между положения нощен труд и преизчисления такъв в размер на 239 часа в резултат на преобразуването и съобразено с разпоредбите на чл. 187, ал. 5 и ал. 6 ЗМВР за целия процесен период възлиза на 2165,07 лв..

Изложените от съда съображения не се променят от възприетото в Решение от 24.02.2022 г. по дело С- 262/2020 г. на Съда на Европейския съюз. Съгласно цитираното решение член 8 и член 12, буква а) от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време трябва да се тълкуват в смисъл, че не налагат да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работниците от публичния сектор като полицаите и пожарникарите е по-кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда през деня. При всички случаи в полза на такива работници трябва да има други мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд.

В случая, в българското законодателство до изменението на ЗМВР с ДВ бр. 60/2020 г. не съществува норма, определяща нормалната продължителност на нощния труд на държавните служители в системата на МВР, поради което отговорът на въпроса по т. 1 от

решението на СЕС не променя становището на настоящата инстанция, което е изложено по-горе в мотивите.

Съображенията на въззивната инстанция не се променят и от възприетото в т. 2 от цитираното решение на СЕС. Според последното чл. 20 и чл. 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат определената в законодателството на държава членка нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, включително за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, тоест е свързана с допустима от закона цел на посоченото законодателство и е съразмерна на тази цел. В мотивите на решението се приема, че що се отнася до обосноваването на евентуалната разлика в третирането, следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика разликата в третирането е обоснована, когато се основава на обективен и разумен критерий, тоест когато е свързана с допустима от закона цел на съответното законодателство и е съразмерна на тази цел (решение от 29 октомври 2020 г., *Veselibas ministrija*, C 243/19, EU: C: 2020: 872, т. 37 и цитираната съдебна практика). Приема се, че възприетото становище, че в член 187, алинеи 1 и 3 от Закона за МВР нормалната продължителност на труда през деня и през нощта е еднаква и затова съотношението между нормалната продължителност на труда през деня и тази през нощта е 1 и не налага преобразуване. Според СЕ подобен аргумент не отразява допустима от закона цел, годна да обоснове разлика в третирането. Посочва се, че няма пречка за държавите членки да вземат предвид бюджетни съображения успоредно със съображения от политически, социален или демографски порядък и да въздействат върху естеството или обхвата на мерките, които смятат да приемат, но такива съображения не могат сами по себе си да представляват цел от общ интерес. В решението се сочи, че ако не е основана на обективен и разумен критерий, всяка разлика в третирането, която разпоредбите на националното право в областта на нощния труд въвеждат по отношение на различни категории работници, намиращи се в сходно положение, би била несъвместима с правото на Съюза и би налагала в такъв случай националният съд да тълкува националното право във възможно най-голяма степен с оглед на текста и целта на съответната разпоредба на първичното право, като вземе предвид цялото вътрешно право и приложи признатите от последното тълкувателни методи, за да гарантира пълната ефективност на тази разпоредба и да достигне до разрешение, съответстващо на преследваната с нея цел. По делото се установи, че такива мерки за компенсиране на положения нощен труд не са предвидени поради липсата на изрична регламентация за възможността положения труд да бъде адекватно възмезден. В тази връзка и обстоятелството, че полицаите, като служители, които са първа категория труд ползват различни придобивки и привилегии, не би могло да се приеме за допълнителна защита или обезщетение, тъй като тези придобивки ползват всички служители на МВР, а не само полагащите нощен труд. Те са свързани именно със специфичния характер на длъжността, а не конкретно с полагането на нощен труд, поради което и не съставляват обезщетение. Освен това, до м. август 2016 г. наредбите на министъра на МВР са предвиждали преобразуване на нощните часове в дневни, като

отпадането му след този момент не е обосновано с никаква допустима от закона цел. В решението на СЕС се сочи, че липсата на механизъм в последващите Наредби от 2015 и 2016 г. за преобразуване на нощните часове в дневни се обясняват със съображения от правен и икономически порядък, но подобен аргумент видимо не отразява допустимата от закона цел, годна за обоснове разглежданата в главното производство разлика в третирането на работниците от частния и от публичния сектор, в частност полицаяте и пожарникарите. Ето защо и предвид липсата на изрична правна уредба в ЗМВР и наредбите по прилагането му, която да предвижда преизчисляване на положения нощен труд в дневен през процесния период, не може да бъде в ущърб на съответните служители в МВР. С оглед избягване поставянето на служителите в МВР в неравностойно положение спрямо останалите държавни служители и работещите по трудово правоотношение и постигане на несправедлив резултат, в случая субсидиарно следва да се приложи чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ. Като акт от общото трудово законодателство, тази разпоредба намира приложение тогава, когато в другите специални подзаконовни нормативни актове, издадени по прилагане на ЗДСл или ЗМВР, са налице празноти или са предвидени по-неблагоприятни разпоредби относно условията и размерите на допълнителните възнаграждения и реда за получаването им. Нейното приложение може да се изключи само в случай, че е налице специална правна уредба, която дава в по-голяма степен защита на правата на работещите в системата на МВР, но не и когато такава уредба липсва или урежда по-неблагоприятни условия.

Ето защо, съдът намира, че исковата претенция за заплащане на извънреден труд за процесния период, получен след преобразуване на положените часове нощен труд в дневен, се явява доказана по основание и за размера на 2165,07 лева, ведно с мораторна лихва от 313,74 лева съобразно заключението на ССЧЕ.

Предвид изложеното, съдът намира, че атакуваното решение е правилно и законосъобразно и следва да бъде потвърдено. На въззиваемата страна следва да се присъдят направените по делото разноски в размер на 400 лева за въззивната инстанция.

На основание чл.77 ГПК жалбоподателя следва да бъде осъден да заплати държавна такса за въззивното производство в размер на 49,58 лева.

Водим от горното, и на основание чл.272 от ГПК, Шуменският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №260071 от 05.07.2022г. по гр.д.№3485/2019г. на Районен съд - гр.Шумен.

ОСЪЖДА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ на Република България **ДА ЗАПЛАТИ** на Н. Р. К. с ЕГН ***** направените по делото разноски за въззивната инстанция в размер на **400** лева.

ОСЪЖДА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ на Република България **ДА ЗАПЛАТИ** в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Окръжен съд Шумен,

държавна такса за въззивното производство в размер на **49,58** лева.

На основание чл.280, ал.3, т.3 от ГПК, решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____